

TRUMM-BERGMANS' PRIJSCALCULATIES, ALSMEDE DIE VAN ROEREN, SPITTEN EN BUSJES

door Jos Engelen

Bekijken wij de modellen kleipijpen die Trumm-Bergmans van 1915 tot 1919 gebruikte, dan kunnen wij die onderscheiden in drie soorten:

- 1 De enkelvoudige modellen die bestonden uit ketel en steel uit één stuk.
- 2 De samengestelde modellen bestaande uit een kleipijpketel met een steel van een ander materiaal, waarbij de overgang van hals naar steel gevormd werd door een manchet of in-steek.

Zowel de enkelvoudige als samengestelde modellen konden dan in verschillende uitvoeringen geleverd worden:

- naast de standaard witte klei als grondstof ook in rood of zwart,
- volledig beschilderd met lak,
- fragmentarisch beschilderd met emailleverf,
- volledig geëmailleerd/geglazuurd,
- in portretpijp-uitvoering,
- in delftporcelein-uitvoering,
- in marbré-uitvoering (marmerachtig),
- in calciné uitvoering (imitatie meerschium).

Elke uitvoering of een combinatie daarvan leverde uiteraard, gezien de diverse bewerkingen, prijsverschillen in de verkoopprijzen op.

In het verdere verloop van dit artikel zullen wij van basismodellen spreken, wanneer een enkelvoudig of samengesteld model bedoeld is in zijn meest simpele vorm: gemaakt van witte klei zonder een enkele verdere afwerking of bijbehorend accessoire. Tabel A laat een vergelijkende kostencalculatie zien van de door Trumm-Bergmans in die periode meest gevoerde basismodellen.

Opvallend in deze tabel is vooral de stijging van de nettoverkoopprijzen, die vooral veroorzaakt werd door een exorbitante stijging van de grondstoffen en stookmaterialen in vier jaar tijd ten gevolge van de oorlog. In deze calculaties is Trumm-Bergmans niet altijd even consistent, want de berekeningen van algemene kosten en verdiensten lopen soms door elkaar heen. Deze basismodellen vormden op hun beurt weer het uitgangspunt voor de totaalcalculatie van afwerking voor enkelvoudige en samengestelde modellen, waarvan tabel B een zeer goede impres-

CALCULATIE TRUMM- BERGMANS 1916-1920	<i>gewone witte pijpen 1916</i>	<i>zwarte potjes 1916</i>	<i>voetbalpijpjes 1916</i>	<i>gewone witte pijpen 1918</i>	<i>gewone witte siga- repijpjes</i>	<i>Jacob pijpen 660 1919</i>	<i>witte doorrokers 1919</i>	<i>gewone witte pijpen 1920</i>	<i>pareldoorrokers 1920</i>	<i>witte, rode of zw. doorrokers 1920</i>
AARDE/KLEI	10	10		25	20	60	45	50	60	60
ROLLEN	10	12		10	10	25	10	20	20	20
KASTEN	25	30		35	35	150	40	80	80	80
TREMMEN	15	15		15	15	60	20	30	30	30
GLAD MAKEN		15					15		20	20
INLEGGEN/DROGEN						10	10	20	20	20
BAKKEN	20	60		35	25	75	40	60	60	60
UITHALEN								20	20	20
DOOPEN							10			20
PLAKKEN							10			20
ETIKETTEN VERVEN		10								
TOTAAL	80	1.52		1.20	1.05	3.80	2.00	2.80	3.10	3.50
ALGEMENE KOSTEN 10 à 20%	8			24	10	38	40	56	62	70
VERDIENSTE 30%	26	48		43	33		72	100	112	126
NETTO PRIJS ZONDER VERPAKKING	GROS 1.14	GROS 2.00	GROS 3.90	GROS 1.87	GROS 1.48	GROS 4.18	GROS 3.12	GROS 4.36	GROS 4.84	GROS 5.46

TABEL A

sie geeft. Ook hier is de samenhang tussen algemene kosten en verdiensten niet overal in het oog gehouden, maar wij hebben ons niet gewaagd aan interpretaties van de cijfers, die ons zijn overgeleverd.

	<i>delft 650/652</i> 1916	<i>portret 631</i> 1917	<i>voetbalpijpjes</i> 1916	<i>Jacobpijpjes</i> 1916	<i>portretpijpen</i> 1917	<i>delft pijpen</i> 1918	<i>portretpijpen</i> 1918	<i>half porceleinen rand</i> 1918	<i>Jacobpijpen 660</i> 1919	<i>witte doorkokers</i> 1918	<i>Kleine Jacobpijpjes Fransse roeren</i> 1919	<i>Kleine delft 650/52</i> 1919	<i>portret no 631</i> 1919	<i>gewone witte pijpen</i> 1920	<i>paneldoorkokers</i> 1920	<i>witte, rode of zw. doorkokers</i> 1920	<i>marbré of delft pijpen</i> 1920	<i>portretpijpen</i> 1920	<i>marbré</i> 1918	<i>marbré sig. pijpen</i> 1918	
BASISKOPPEN/PIJPEN	3.60	5.76	3.90	4.32	1.20	1.50	1.50	1.60	4.18	3.12	7.80	7.80	7.80	4.36	3.10	5.46	2.80	2.80	1.50	1.20	
SPITTEN	5.04	8.00	4.75	9.00					7.80			7.80	6.00								
ROEREN											4.40										
BUSSEN	75	80		90								60	1.20								
VERPAKKING	25	36	25	25		40	40	50	2.40	40	60	1.20	1.20	15	30	30	30	85	40	25	
VRACHT						10	10	10		10				10	25	25	25		10	5	
EANDJES									1.80												
MONTEREN									1.20		1.80	1.20	1.20	20	30	30	30				
TOTAAL	9.64	4.92	8.90	14.47										4.80		6.31					
ALG.KOSTEN 5 à 10%	96		45																		
NETTO PRIJS	10.60		9.35		1.20					3.62											
EMAILLEVERF					25	45	45										50	45	45	20	
PORCELEIN								25	50						40						
KOLEN EMAILLEOVEN					50	90	90	90	1.50										90	80	
VERSLIJT OVEN						10	10												10	10	
EMAILLE LOON					25	28	28		1.50					1.00			1.75	28	28		
SOPPEN LOON								20													
PRENTJES					75		1.20										80				
PLAKKEN LOON					25		25	20									25				
INBRANDEN OVEN					50		1.00							1.25		1.75	1.50				
ARBEIDSLOON					1.25		15									1.00		30			
HANDSCHILDEREN						25															
KLEUREN						50											40		10	25	
MATERIAAL						25															
VERDIENSTE					80	1.38	1.92	1.05	1.05			9.00	8.40		1.80	2.30	2.70	1.20	90		
ALG.KOSTEN 10 à 20%					38	42	58	30			4.80				1.00	1.20	1.50	36	28		
VERKOOPPRIJS DETAIL		1.40 doz.	9.60 gros	14.40 gros	5.40 gros	6.53 gros	8.83 gros	5.10 gros	36.00 gros			27.60 gros		5.80 gros	10.20 gros	7.80 gros	12.90 gros	5.00 gros	5.69 gros	4.31 gros	
VERKOOPPR. GROSSIER	11.60 gros	1.30 doz.			5.20 gros	6.50 gros	8.80 gros		31.20 gros		32.40 gros	26.40 gros	25.80 gros	4.60 gros	9.40 gros	6.50 gros	10.80 gros	2.50 gros	5.60 gros	4.30 gros	

TABEL B

Gaan we nu over tot de tweede aanhef van dit artikel: over de roeren, spitten en busjes. In onze hiervoor gehanteerde prijs-calculaties zagen we ook voor deze voor samengestelde modellen onmisbare onderdelen per gros de prijzen vermeld staan. Deze onderdelen werden voornamelijk geleverd door onderstaande leveranciers, waarbij een briefhoofd van Tetzner de rij opent.

Schmöllner-Dosen-Fabrik

Schmölln, den 8 April 1905
Sachsen-Altenburg

Gebrüder Tetzner

Silberne Staats-Medaille.

Gegründet im Jahre 1841.

Rechnung

für Herren Timmer & Bergmanns West

Zahlbar hier.

Wir sandten Ihnen für Ihre werthe Rechnung u. Gefahr per Post

6 Dgt. Priembüchsen # 1/1 A 4.	1/10	16	11.40
3/12 " Dosen # 3/12 3/11 3/14 RS	3/12		
3/12 " " # 262 261 260 CB	3/12		
4/12 " " # 441 B 16, 311 CS	4/12		2.23
2/12 " Schmöllner's # 4 Koffer, 4 Kessel	2/12		1.83
		16	15.46
		10 ^{er}	Rebess 1.54

- Gebrüder Tetzner uit Schmölln (Sachsen-Altenburg)
- Fritsche und Thein uit Praag
- Dr. Heinz Traven und Söhne uit Hamburg
- Matthias Oechsler und Sohn uit Ambach
- Gebrüder Hecker uit Hamburg
- Adolf Hopf uit Tambach
- Metz und Kuntzsch uit Tambach

In tal van correspondentiestukken met deze leveranciers zien wij de moeilijkheden die een Nederlandse fabrikant had met zijn Duitse toeleveranciers van onderdelen ten gevolge van de importbeperkingen door de Eerste Wereldoorlog.

Priembüchsen (1), gummi spitten en roeren, Spitzen, Büchsen, Metallabgüsse, Metallbüchsen, celluloid in stokken of platen, Einstecher, Mutzehalter mit gleichem Rand ohne Hakkeln (2), Rohgummi Büchsen mit Führung (3), worden besteld, niet of ver- traagd aangeleverd, opnieuw bij anderen besteld met nog spoed- eisender karakter! De produktie viel immers bijna volledig stil door gebrek aan onderdelen.

Hieronder een tweetal voorbeelden die e.e.a. verduidelijken. Omdat het Duitse schrift praktisch onleesbaar is, is de tekst uitgetypt.

Herrn Adolf Hopf

30 Nov. 5 (4)

Metallwaren Manufaktur Tambach,

Hierdurch erlauben wir uns höfl. anzufragen ob Sie uns einfa- che Metallabgüsse für Tonpfeifen liefern können und zu wel- chem Preise.

Gleichzeitig bitten wir auch um Preisangabe Ihrer Metallbüch- sen mit Führung für Pfeifen No 74 und No 897 mit Führung. Wir bitten Sie noch uns die Lieferzeit mit angeben zu wollen.

Ihrer w. Antwort gerne postwendend entgegensehend zeichnen wir

Hochachtungsvoll

Trumm-Bergmans

2 August 5 (5)

Herren Metz und Kuntzsch

Senden Sie uns bitte recht bald zu:

20 Grs Büchsen No 74 12Ø 6 3/4 Führg à 1.45 M.

20 Grs Büchsen No 905 11 1/2 m/m Ø 12 m/m lang

5 3/4 Führg à 1.30 M.

wie bereits mehr von Ihnen bezogen.

Von dem angekündigten Preisaufschlag haben wir Vormerkung ge- nommen. Wir bitten Sie uns den Empfang dieses Briefes bestäti- gen zu wollen und uns gleichzeitig mitzuteilen wann Sie diese Sendung abschicken können.

Ihren w. Nachrichten gerne entgegensehend zeichnen wir

Hochachtungsvoll

Trumm-Bergmans

Noten:

1 Blikjes voor pruimtabak

2 Foedraal voor kort pijpje met rondbodem zonder hieltje

3 Boring

4 Brief 200

5 Brief 148

Bronnen: Archief Trumm-Bergmans